

Nr 33

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utbildning av dagbarnsvårdare.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 342 av fröken *Mattson* och II: 408 av fröken *Bergegren m. fl.* hemställes, att riksdagen måtte besluta att anhålla hos Kungl. Maj:t att arbetsmarknadsstyrelsen får i uppdrag att i samråd med socialstyrelsen och skolöverstyrelsen utarbeta kursplaner och läroplaner för en grundutbildning av dagbarnsvårdare, att om möjligt sådan utbildning påbörjas under innevarande år samt att behovet av utökad utbildning av barnsamariter beaktas.

Motionärerna framhåller bl. a. att familjeberedningen i en PM i december 1965 angående samhällets barntillsyn redovisat hur otillräcklig samhällets serviceverksamhet på detta område är.

Framtidens växande efterfrågan kommer inte ens tillnärmelsevis att kunna tillgodoses enbart med barndaghem, säger motionärerna vidare. Oavsett vilka principiella synpunkter man kan ha på dagbarnsvårdens för- och nackdelar, är det givet att den form av barntillsyn, som kan erbjudas i enskilda hem, inte kan undvaras. Önskvärdheten av kontakt mellan daghemsinstitutionerna och familjedaghemmen och om behovet av att tillhandahålla dagvårdarna lekturstyrelse m. m. understryks i motionerna.

Beträffande dagbarnsvårdarnas kvalifikationer framhåller motionärerna att en lämplig samordning av grundutbildningen för hemsamariter, barnsamariter och dagbarnsvårdare med en därpå lagd specialutbildning skulle kunna lägga grunden till en flexibel kår inom nämnda vårdområde. Detta borde kunna genomföras inom ramen för nu befintliga anslag.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: 408.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från socialstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen och skolöverstyrelsen samt berett Svenska stadsförbundet och Svenska kommunförbundet tillfälle att inkomma med yttrande.

Socialstyrelsen anför:

När på sin tid byggnadsrestriktionerna medgav endast en synnerligen knapp utbyggnad av heldagsvården för förvärvsarbetande mödrars barn fann socialstyrelsen utvägen att hjälpa dessa mödrar genom placering av barnen i enskilda hem. Redan då var styrelsen inne på tanken att kunna få ge familjedaghemsmödrarna ett stöd i form av någon utbildning. Från statsmakternas sida har därefter intresset för familjedaghemsvärksamheten *Bihang till riksdagens protokoll 1966. 11 saml. Nr 33—34*

varit i avtagande. Styrelsen har därför ej kunnat fullfölja sina önskemål att ge dagmammorna ökat stöd.

I petitan för budgetåret 1966/67 har socialstyrelsen ånyo föreslagit, att begreppet familjedaghem skulle införas i barnavårdslagen samt att möjligheter skulle skapas för statsbidrag till familjedaghemverksamheten. I samband därmed har styrelsen uttalat önskvärdheten av att mödrarna i familjedaghemmen skall gå igenom en kortare kurs i barnavård. Socialstyrelsen har även berört denna fråga i sitt den 7 februari 1965 avgivna yttrande över familjeberedningens promemoria angående utbyggnad av samhällets barntillsyn.

Av det här framförda framgår att socialstyrelsen sedan länge haft som ett önskemål att en viss utbildning skall meddelas familjedaghemsmödrarna. Styrelsen vill alltså tillstyrka bifall till motionärernas framställning.

Arbetsmarknadsstyrelsen anför:

Styrelsen är helt införstådd med behovet av en kvalitativ upprustning av familjedaghemverksamheten. Den i motionerna föreslagna utbildningen skulle kunna vara ett av leden i en sådan upprustning. Styrelsen har därför intet att erinra mot förslaget att en utbildning av dagbarnsvårdare kommer till stånd. Utbildningen bör i enlighet med gällande bestämmelser kunna inordnas inom den s. k. omskolningsverksamheten och kurserna få formen av ordinarie yrkesskolekurser eller av centrala eller kommunala omskolningskurser.

Ett ökat kommunalt engagemang för detta område medför, förutom större kostnader för familjedaghemsvården, även ökade inspektions- och handledningsuppgifter för dagbarnsvårdspersonalen. Bl. a. här angivna frågor har av Familjeberedningen föreslagits bli föremål för utredning. I avvaktan på denna utredning bör utbildningen av dagbarnsvårdare drivas såsom försöksverksamhet i sådana kommuner, som redan har en utbyggd administration för barnstugor och familjedaghem.

Styrelsen tillstyrker förslaget om en utökning av barnsamaritutbildningen och vill samtidigt anmäla att överläggningar upptagits mellan socialstyrelsen, skolöverstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen om praktiska åtgärder för en snabb utökning av utbildningen av barnsamariter.

Skolöverstyrelsen uttalar sig angående utbildningen och anför därom:

Styrelsen har uppmärksammat kravet på en lämplig utbildning. I mars 1965 utfärdades en läroplan för kurs för utbildning av personal i öppen barnavård (utbildning för barnavårdarinnor och barnsamariter), vilken tillämpas vid yrkesskolor och i omskolningskurser. Med vissa ändringar torde denna läroplan vara lämplig för utbildning för dagbarnsvårdare och redan verksamma familjedagbarnsvårdare.

Skolöverstyrelsen finner det angeläget att medverka till att utbildning enligt motionernas syfte snarast kommer till stånd.

Stadsförbundet och *Kommunförbundet* vilka avgivit till övervägande delen likalydande yttranden anför i dessa:

Förbundsstyrelsen har i yttrande den 28 januari 1966 godtagit beredningens bedömningar av läget på barntillsynens område och i väsentliga delar anslutit sig till dess förslag. Styrelsen fann därvid nödvändigt, att familjedaghemverksamheten utbyggdes på sätt som beredningen förordat. Inte minst den av beredningen skisserade kursverksamheten för dagbarns-

vårdare fann styrelsen beaktansvärd. De i motionen anförda synpunkterna i fråga om behovet av en dylik utbildningsverksamhet överensstämmer sålunda med den mening styrelsen tidigare givit uttryck åt.

Beträffande utbildningens form har familjeberedningen uttalat, att de kursplaner som används vid utbildning av barnsamariter i sina huvuddrag borde kunna ligga till grund för kurserna för dagbarnsvårdare. Det kunde enligt beredningen anses betydelsefullt att dagbarnsvårdarutbildningen så mycket som möjligt anslöt till samaritutbildningen. Motionärerna har utvecklat denna tanke och föreslår en samordning av grundutbildningen för de tre kategorierna hemsamariter, barnsamariter och dagbarnsvårdare med en därpå lagd specialutbildning. Styrelsen anser, att detta är ett förslag som bör beaktas med hänsyn till det stigande behovet av personal för de öppna vårdområdena samt önskvärdheten av att utbildad arbetskraft så långt möjligt tillvaratas. En eventuell omläggning av kursplanerna får enligt styrelsens mening dock inte verka hindrande på den utbildningsverksamhet som redan pågår eller fördröja den önskade utbildningen av dagbarnsvårdare.

I syfte att vidga familjedaghemsvården och höja dess standard har familjeberedningen bland annat framhållit, att möjligheten att bereda dagbarnsvårdarna avlösning genom hjälp av barnsamariter eller hemvårdarinnor borde undersökas inte bara vid sjukdomsfall och dylikt utan också för att inte dagbarnsvårdarnas intresse för uppgiften skulle hämmas genom en alltför stor bundenhet. Uttalandet föranledde ingen erinran från förbundsstyrelsens sida. Stödåtgärder av detta slag kräver såsom påvisas i motionen emellertid en större tillgång till barnsamariter. Styrelsen biträder därför motionärernas hemställan om att även behovet av ökad utbildning av barnsamariter måtte beaktas.

Stadsförbundet uttalar för sin del härutöver:

Familjeberedningen har framhållit, att det förekommer ett betydande antal familjedaghem, som inte kommunalt förmedlats. I dylika fall ses säkerligen förhållandet i allmänhet som ett rent uppdrag för »dagbarnsmamman» att — oftast jämte egna barn — ha hand om släktings, grannes eller annans barn. Även i övrigt synes dagbarnsvårdarnas ställning för närvarande vara sådan att man enligt styrelsens mening inte kan tala om »yrkeskår» i den betydelse motionärerna lägger i begreppet.

Utskottet

Vid årets riksdag har Kungl. Maj:t i särskild proposition (nr 54) framlagt förslag angående ökat statligt stöd till barnstugor m. m. i form av kraftigt ökade bidrag till barndaghemmen. Vad gäller familjedaghemmen understrykes i propositionen liksom i den till grund för densamma liggande utredningen av familjeberedningen vikten av god tillgång även till denna vårdmöjlighet. Frågan härom anses emellertid behöva ytterligare utredas, och en särskild utredningsman har tillkallats för detta ändamål. Det påtagliga behovet av utbildning för vårdare inom familjevården, dagbarnsvårdare, torde emellertid kunna i viss mån tillgodoses utan avvaktan på denna utredning, då sådan utbildning synes kunna organiseras inom ramen för den utbildning av vissa andra kategorier av vårdpersonal som redan bedrivs

genom arbetsmarknadsstyrelsen. Utskottet finner motionärernas förslag väl motiverat. Utskottet kan även i övrigt ansluta sig till de av motionärerna anförda synpunkterna och får således hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 342 och II: 408 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att arbetsmarknadsstyrelsen får i uppdrag att i samråd med socialstyrelsen och skolöverstyrelsen utarbeta kursplaner och läroplaner för en grundutbildning av dagbarnsvårdare, att om möjligt sådan utbildning påbörjas under innevarande år samt att behovet av utökad utbildning av barnsamariter beaktas.

Stockholm den 26 april 1966

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

HARALD J. SKOGLÖSA

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Sörlin, Eric Gustaf Peterson, Enarsson*, Hellebladh, Oscar Carlsson, Hedlund*, Nyman*, fru Hultell*, fru Elvy Olsson*, herrar Helge Karlsson, Wååg och Johan Olsson*;

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm*, herr Skoglösa, fru Jäderberg, herrar Hamrin i Kalmar, Svensson i Kungälv*, Lundmark, Wikner*, Nilsson i Båstekille, Nilsson i Agnäs, From och Josefson i Arrie.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.